

Okruhy ke SZZ z FILOSOFIE pro ak. rok 2021/2022

Obor: Filosofie a religionistika - Bakalářské studium

Student si vylosuje po jedné otázce z každého bloku a na každou otázku bude mít 10 min.

Příprava otázek je 20 minut.

Blok A: Systematická filosofie

1. **Pojem a termín** (typy pojmů, obsah a rozsah, vztahy pojmů, predikabilia, kategorie; syntaxe a sémantika, moderní pojetí extenze a intenze termínu; definice a dělení)
2. **Výrok a soud, výroková a predikátová logika** (aristotelské a moderní chápání kategorického soudu, teorie predikace, logický čtverec; jazyk výrokové a predikátové logiky a jeho interpretace, extenzionální a neextenzionální výrokové spojky, tautologie a kontradikce výrokové logiky, pravdivostní tabulky; kvantifikátory a proměnné, moderní pojetí extenze a intenze výroku)
3. **Argument a úsudek** (aristotelské a moderní chápání, typy argumentů, sylogismus, úsudky ze složených soudů, důkaz sporem, vyplývání, dokazatelnost, odvoditelnost, axiomatizace)
4. **Filosofické problémy logiky** (modální logika, vývoj chápání logických modalit, modalit *de re* a *de dicto*, možné světy; problém logického uchopení existence, teorie pravdy)
5. **Pojem poznání** (noetický realismus a jeho alternativy; aristotelská teorie poznání, reprezentacionismus, různé druhy idealismu, empirismus, racionalismus, receptivismus, vrozené ideje)
6. **Pojem vědění** (aristotelský pojem vědění, moderní definice vědění, teorie justifikace, infalibilismus vs. falibilismus, internalismus vs. externalismus, jistota a pochybnost, evidence, vědění a víra)
7. **Skepticismus a noetický problém** (vymezení noetického problému, skepticismus, dogmatismus a případné alternativy, formy skepticizmu, pochybnost metodická a výsledná.)
8. **Jsoucno a jeho vlastnosti** (různé koncepce pojmu jsoucna v dějinách metafyziky, jednotlivé transcendentální vlastnosti a možné redukce jedněch na jiné, transcendentálie: transcendentální jednota, problém jednoty a mnohosti, druhy transcendentální jednoty, transcendentální pravda, transcendentální dobro)
9. **Jednota a mnohost, individuální a obecné** (individuální jednota v současné metafyzice, univerzálie v současné metafyzice, individua a agregáty, metafyzická strukturace jsoucna, svazková teorie, teorie nahých substrátů, kritéria individuality u různých typů jsoucna, monismus, mechanicismus, hylemorfismus)
10. **Kauzalita** (typy příčin podle Aristotela, diskuse týkající se eficientní kauzality: Aristotelova teorie, Humova kritika, princip kauzality, realistické a redukcionistické teorie - kontrafaktuální teorie příčin, INUS podmínkové pojetí příčin, deduktivně nomologické vysvětlení)
11. **Pohyb a čas** (definice a druhy pohybu, definice času, čas a pohyb, Augustinova koncepce minulosti, současnosti a budoucnosti, absolutní a relativní pojetí času - McTaggartův paradox)
12. **Osoba** (boethiovské a lockovské pojetí osoby a jeho důsledky, exkluzivistické a inkluzivistické pojetí osoby, hlavní charakteristiky osoby jako nejvyššího způsobu bytí)

13. **Duše a tělo** (definice duše, stupně života a duše, různé koncepce vztahu duše a těla, různá chápání smrti, otázka nesmrtelnosti duše, základní pojmy současné filosofie mysli)
14. **Poznání a svoboda** (definice poznání, kognitivní a afektivní schopnosti, vášně/emoce, svoboda a determinismus)
15. **Typologizace filosofie náboženství** (typologie náboženství podle Richarda Schaefflera; vztah filosofie a náboženství, vývojové etapy filosofie náboženství, Ireneova a Augustinova theodicea a jejich kritické zhodnocení)
16. **Argumenty Boží existence** (apriorní a aposteriorní dokazování, Anselm, Tomáš, Kant, Jaspers, jiné typy důkazů)
17. **Konsekvencialistická a deontologická etika** (principy a argumentace konsekvencialistické a deontologické etiky, klasické koncepce, silné a slabé stránky konsekvencialismu a deontologie v etice)
18. **Ctnost** (pojem ctnosti, středová pozice ctnosti, rozumové a mravní ctnosti, kardinální ctnosti, srovnání etiky ctností s konsekvencialistickým a deontologickým přístupem)
19. **Přirozený zákon, svědomí** (pojem přirozeného zákona, příklady argumentace etiky přirozeného zákona, přirozený a pozitivní zákon, definice svědomí, problematika „omylu svědomí“, typologie svědomí)
20. **Aplikovaná etika** (bioetika, environmentální etika, etika techniky, etika hospodářství, politická a sociální etika)

Blok B: Dějiny filosofie

1. **Předsókratovská filosofie** (milétané, Empedoklés, Anaxagorás, Pýthagorás, atomisté, Hérakleitos, elejská škola, problém jednoty a mnohosti, problém pohybu, Xenofanova kritika náboženství)
2. **Sókratés a sofisté** (s sofistika - hlavní představitelé a charakteristika, charakteristika Sókratova filosofování, Sókratés jako historická osobnost a literární postava Platónových dialogů)
3. **Platón** (otázka idejí, vysvětlení změny, stupně bytí a poznání, problémové body teorie idejí, hierarchická struktura skutečnosti a první principy, dialektika, činnost démiúrge, duše – struktura, otázka nesmrtelnosti, politické uspořádání obce)
4. **Aristotelés** (Organon, pojetí logiky u Aristotela, kategorie, hylemorfismus, vysvětlení změny, pojetí času, pojetí metafyziky, Aristotelův esencialismus, kauzalita, eudaimonismus, ctnosti)
5. **Helénistická filosofie, filosofie římské doby** (Epikúros, stoická filosofie, novoplatonismus)
6. **Křesťanská antika** (patristika, vztah rozumu a víry, Augustin a křesťanský platonismus, Boethius, Pseudodionýsios Areopagita)
7. **Raný středověk** (Eriugena, školy ve středověku, Abaelard a Bernard z Clairvaux, Anselm z Canterbury, spor o univerzálie)
8. **Arabská a židovská filosofie, latinský averroismus** (Maimonidés, Averroes, Avicenna, pronikání Aristotelových spisů na křesťanský západ, Siger z Brabantu, spor o postavení filosofie na univerzitě, De aeternitate mundi, De unitate intellectus)
9. **Albert Veliký a Tomáš Akvinský** (Albertova osobnost, Albert Veliký a přírodověda, Tomášova chápání jsoucna, východiska Tomášovy antropologie a etiky)

10. **Bonaventura, Duns Scotus a Vilém Ockham** (vztah filosofie a teologie u Bonaventury, Scotovo pojetí jsoucná a definice metafyziky, Scotův důkaz Boží existence, Ockhamův nominalismus, politická filosofie a teologie u Ockhama)
11. **Renesanční filosofie a druhá scholastika** (Mikuláš Kusánský, tomismus, scotismus, Suárez)
12. **Novověký racionalismus** (Descartes a jeho filosofická metoda, Spinoza, Leibniz)
13. **Novověký empirismus** (Locke, Hume, Berkeley)
14. **Immanuel Kant** (Kantova teorie poznání, syntetické apriori, je metafyzika věda?, aporie čistého rozumu, kategorický imperativ)
15. **Německý idealismus** (Fichte, Schelling, Hegel)
16. **Hegeliánství v Německu a marxismus** (Karel Marx, Ludwig Feuerbach, vliv Hegela na Marxe, pojem odcizení, dialektický materialismus)
17. **Kierkegaard a Nietzsche** (Kierkegaardův existencialismus, Nietzscheova kritika náboženství, nadčlověk)
18. **Fenomenologie a Martin Heidegger** (Husserl, fenomenologická metoda, Heidegger)
19. **Existencialismus a dialogický personalismus** (ateistický a teistický existencialismus, Sartre, Camus, Marcel, Martin Buber, Emmanuel Lévinas)
20. **Pozitivismus a neopozitivismus, kritický racionalismus a analytická filosofie** (Comte, vídeňský kruh, Wittgenstein, Popper, analytická filosofie)